

Oktober 1987. Atli Dam staddur á Christiansborg. Her skiftir hann orð við formannin í danska javnaðarflokkinum, Svend Auken, eftir at hava verið á folketingsins røðarapalli og tosað um at gera spurningin um føroysku undirgrundina til sermál, soleiðis at føroyingar hava avgerðarrættin yvir hesum málsøki

der foreligger en ideologisk overensstemmelse.

Da en lang række retlige forhold, som behandles i dette høje ting, også gælder — eller kan komme til at gælde — færøske borgere og således vil regulere forhold færøske borgere imellem eller imellem borgere og myndigheder, vil et færøsk folketingsmedlem have helt den samme forpligtelse til samvittighedsfuldt at arbejde med disse, og så vidt muligt sætte sit præg på lovgivningsarbejdet, kun bundet af egen samvittighed.

Som repræsentant for et færøsk parti, der går ind for fortsat rigsfællesskab, men med gennemførelse af den udstrakte grad af selvstyre og selvbestemmelse, der ligger i en fuldstændig udfoldelse af Hjemmestylerelevens rammer, eller den revision af disse, tiden måtte kræve, uden dermed at sigte mod ophævelse af fællesskabet, vil jeg dog anse den vigtigste opgave for et færøsk medlem være at informere bedst muligt om færøske behov, om færøske holdninger og pege på, hvordan færøske interesser bedst varetages og bedst indkorporeres i det arbejde, der iøvrigt afvikles her i tinget.

Såvel Færøernes Landsstyre som Danmarks Regering skal i deres behandling af spørgsmål af fælles interesse være i overensstemmelse med henholdsvis lagtingsflertallet og folketingsflertallet.

Der vil derfor være en lang række sager, hvor man fra færøsk side føler, at man ikke kan opnå tilfredsstillende resultater, fordi regeringen føler sig bundet af et folketingsflertal, som den mener vil blokere en aftale eller et kompromis, der tilgodeser færøske ønsker eller krav.

I sådanne tilfælde må det være helt legitimt — ja, en forpligtelse — for et færøsk folketingsmedlem igennem information at forsøge at

påvirke sine danske kollegaer således, at regeringen lettere vil kunne imødekomme, hvad lagtinget og landsstyret anser for berettigede og rimelige krav.

I udøvelsen af denne virksomhed kræves der en vis sund vurderings-evne og fingerspidsfornemmelse, såfremt man ikke utidigt skal gribe ind eller påvirke et forhandlingsforløb, som regeringen og landsstyret er enige om at gennemføre inden sagen rejses i Folketinget og Lagtinget.

Til belysning af berettigelsen af denne virksomhed vil jeg tillade mig at nævne nogle sager, hvor vi fra færøsk side anser en modning i Folketinget for hensigtsmæssig, således at vi kan nå frem til løsninger, der ikke varigt skader rigsheden eller enigheden mellem rigets dele.

Så langt den væsentligste sag af denne karakter er spørgsmålet om forvaltningen af den færøske undergrund.

Der har siden 1975 været ført en række forhandlinger mellem regeringen og landsstyret herom, uden at der har kunnet opnås enighed, og jeg ved, at landsstyret er indstillet på endnu en tid at fortsætte i dette regi. Men da det er min formodning, at regeringen føler sig bundet af — eller mener — at et flertal i Folketinget ikke kan acceptere, at sagsområdet «Færøernes undergrund» overføres til særansvar, vil jeg tillade mig at præsentere de færøske synspunkter uden dog at fremsætte forslag i sagen, der som nævnt ligger til fortsat forhandling med regeringen.

Sagsområdet «Råstoffer i Undergrunden» er opført på Hjemmestylerelevens liste B over områder, der efter nærmere forhandling kan overføres til særansvar.

De fleste af områderne på denne liste er overført uden problemer, og

det er uomtvisteligt, at var spørgsmålet taget til forhandling på et hvilket som helst tidspunkt før 1972/73, var området i dag særansvar uden betingelser af nogen art.

Men efter den første oliekrise, og efter at man fik vedtaget en grønlandsk råstofordning, har det været umuligt at få indfriet det løfte og den intention, der ligger i Hjemmestylerelevens om, at området efter forhandling skal overføres.

En tid lang fastholdt skiftende regeringer, at det var uforeneligt med rigsfællesskabet at dele — eller overføre — forvaltningskompetencen på dette område, men her mener vi fra færøsk side at have ført bevis for, at der ikke foreligger juridiske hindringer for at opfylde lagtingets vedtagelse i sagen.

Denne vedtagelse er nemlig udformet sådan, at den ikke anfægter højhedsretten, men kun henlægger den endelige forvaltningskompetence til Færøerne.

Regeringen har i stedet tilbudt en «Råstofordning» af samme tilsnit

som den grønlandske, dette er uacceptabelt for den færøske part, der har en vital interesse i at kunne afgøre, hvad der skal ske på området, hvornår det skal ske, og i hvilket omfang. Ikke mindst vil vi kunne sige nej til en udvikling, der måtte formodes at vælte det færøske fiskerisamfund omkuld.

Vi mener, at regeringen er i klar modstrid med Hjemmestylerelevens, når den nægter at forhandle ud fra et kommissorium, der også indeholder muligheden for at overføre området til særansvar.

Fra færøsk side har vi tilbudt at forhandle begge dele sideløbende i et blandet dansk/færøsk udvalg. D.v.s. finde frem til hvilken praktisk råstof forvaltning, der kan vedtages samtidig med at sagsområdet gøres til særansvar, men har som nævnt fået afslag herpå.

Det er mit håb, at et færøsk socialdemokratisk folketingsmedlem i sit daglige virke her, kan medvirke til at overbevise folketingsflertallet

Framhald á síðu 10